

■ Ведай нашых!

ЛЕГЕНДАРНЫ ЛЁЛІК,

або Як аматар спорту з Мядзела аб'ездзіў аўтастопам больш за 90 краін, пабываўшы на Алімпіядзе ў Лондане, чэмпіянатах свету ў Паўднёвай Афрыцы, Бразіліі, Катары...

Сёння ў актыве Аляксея ЯЗЫЛЬЦА дзве кругасветныя вандроўкі і больш за 90 краін, у якіх ён паспеў пабываць за 21 год. Малады чалавек — аматар футбола, гандбола і хакея — пачаў выязджаць за мяжу, падтрымліваючы свае любімыя каманды, а потым гэтае захапленне перарасло ў стыль жыцця. Цяпер у роднай Беларусі ён рэдкі госць, але ў адной з нядоўгіх пабывак дома Аляксей паспеў расказаць карэспандэнту «Звязды» пра тое, што такое гідрастоп і авіястоп, як адбылася яго сустрэча з мядзведзямі на Камчатцы і кракадзілам у Мазамбіку, а таксама паразважаў на тэму таго, чым беларусы адрозніваюцца ад іншых аматараў спорту.

Пасёлак Муеда, паўночны Мазамбік.

Без мовы і візы

Ні футбольнага, ні гандбольнага, ні нават хакейнага клуба ў Мядзеле, дзе нарадзіўся Аляксей, не было, няма іх там і зараз, але цікавасць да спорту, як і да вандровак, узнікла неяк сама сабой, пры тым з самага дзяцінства.

— З футболам пазнаёміўся па тэлевізары, з першай трансляцыі зразумёў, што гэта маё. А падарожжа... Калі ў дзяцінстве ездзілі кудысьці з бацькамі, заўсёды цікавіўся раскладам цягнікоў, аўтобусаў, любіў вывучаць карты. У дзядулі ў вёсцы (ён працаваў кіроўцам) знайшоў стары дарожны атлас, па ім знаёміўся з рэгіёнамі Сярэдняй Азіі. Гэта мяне вельмі захапляла.

Першая каманда, за якую стаў хвацьць Аляксей, — футбольнае мінскае «Дынама».

— Пачынаў падарожнічаць па Беларусі, у 1996 годзе з сябрамі паехаў на футбольны матч у Мазыр, потым у Гродна, Гомель, Магілёў. Ездзілі, напрыклад, у Салігорск, але вырашылі пашырыць свой маршрут, прайшлі пешшу па Палессі, пераплылі на баржы Прыпяць, бо так падарожнічаць нашмат цікавей.

У канцы 90-х пачаліся першыя замежныя паездкі, Аляксей адправіўся на хакейны таварыскі матч нашай зборнай у Славакію.

— Асноўнай праблемай для вандроўніка заўсёды былі і застаюцца візы. Хоць здараліся такія выпадкі, калі я і без іх наведваў краіны. Напрыклад, у Тунісе ў 2013 годзе праходзіў гандбольны турнір з удзелам зборнай Беларусі, Расіі, Бразіліі і гаспадароў. Даведаўся пра яго літаральна за некалькі дзён, а віза рабілася каля двух тыдняў. Навёў даведкі, аказалася, што можна па-

спрабаваць ляцець з турыстычнай групай палякаў без візы. У выніку на мяжы правяралі толькі першыя пашпарты, а ў наступныя хутка проста ставіліся штампы.

Што датычыцца моўнага бар'ера...

— Ведаю англійскую. Нямецкую мову з часоў вучобы ўжо паспеў прызабыць, вельмі карысна хоць бы трохі размаўляць па-польску, шмат палякаў сустракаюцца па ўсім свеце.

Вядома, мне не хапала мовы ў Іране, Афганістане, Сірыі, але, як правіла, дастаткова ведаць 10—20 самых неабходных слоў, каб выжыць у любой краіне. Акрамя таго, на дапамогу прыходзяць жэсты, малюнкi.

«Мядзведзь на Камчатцы забраў у мяне ежу...»

У 2004-м Аляксей здзейсніў сваю першую экспедыцыю (так ён называе больш далёкае і працяглае па часе турнэ), адправіўшыся за футбалістамі ў Турцыю, а ў 2005-м — на Кіпр. Па дарозе хлопец пабываў у Грузіі, Іране, Іраку і Сірыі. Вандроўнік кожны раз выбірае для сябе розныя віды перамяшчэння.

— Наогул без патрэбы не лётаю на самалётах, стараюся падарожнічаць па зямлі. Калі ўпершыню паехаў аўтастопам, убачыў, што гэта вельмі цікава. Ты сустракаеш розных людзей, значна больш даведваешся пра краіну, у якой знаходзішся, назіраеш, як змяняецца ландшафт, народ, культура, мова, узровень жыцця.

Пазней падарожжы знакамiта-га балельшчыка выйшлі за межы

спартыўных турніраў, Аляксей пачаў ездзіць у самыя аддаленыя і цікавыя месцы свету.

— Авіястоп (спадарожныя самалёты ці верталёты) можна ўжываць у асноўным у далёкіх рэгіёнах Расіі ці ў Афрыцы. Напрыклад, спрабаваў скарыстацца такім метадам перамяшчэння ў запалярнай Алясцы. Дабрацца сюды па гравійнай дарозе даволі складана з-за абмежаванасці руху і сотняў кіламетраў бязлюдных мясцін. Таму разглядаў авіястоп на грузавым самалёце. Часам прашуся і на чартарныя рэйсы з камандамі. Гідрастоп ужываў, калі накіроўваўся з Францыі ў Англію на пароме разам з дальнабойшчыкамі, а таксама паміж астравамі Інданезіі. На двух караблях капітаны нават дазвалялі крыху пастаяць за штурвалам.

У актыве Аляксея сёння дзве кругасветныя вандроўкі з Усходу на Захад.

— Ад берага акіяна да берага акіяна я перасоўваўся па зямлі, а ваду пералятаў па маршруце караблёў. Вядома, заязджаў на спартыўныя спаборніцтвы. У Мельбурне і Перце быў на аўстралійскім футболе. Атмасфера неверагодная — гэта поўныя стадыёны, бабুলі, якім пад 70 гадоў, у клубнай атрыбутцы, у сукенках і з сумачкамі ў колерах клуба.

Калі глядзець праз акіяны і на Захад, і на Усход, то самае аддаленае месца ад Беларусі, дзе я быў, — гэта Сідней і Мельбурн, і аддаленыя месцы Аўстраліі, а калі толькі праз Атлантыку, то — Аляска.

Короткія падарожжы перараслі ў больш працяглыя, а цяпер Аляксей ужо нават жыве ў некаторых краінах па некалькі месяцаў. У Цэнтральнай і Усходняй Еўропе ён працуе гідам, гэтым і зарабляе грошы на свае паездкі.

— Увесь час сустракаеш людзей, якія па-рознаму адкрываюць табе свет. Напрыклад, на Камчатцы я быў у гасцях у вулканалага, глядзелі на вывяржэнне вулкана Ключаўская сопка (з лавай і вулканічнымі бомбамі, а попел дасягаў 6 кіламетраў). Прырода, вядома, там дзіўная. Мядзведзь забраў у нас ежу ў першую ж раніцу, на вачах зняў з дрэва пакет з прадуктамі, добра, паспелі з'есці катлеты, якія паклала мне мама з сабой яшчэ ў Беларусі. Наогул часта даводзіцца сустракацца з жывёламі. Калі ехаў на чэмпіянат свету па футболе ў Паўднёвую Афрыку праз Сірыю, Іарданію, Егіпет, Судан, Эфіопію, Кенію, Танзанію, у Мазамбіку ўзніклі праблемы з легалізацыяй, блытаніна з дакументамі. Затрымаўся там на пару дзён. Вярнуўся ў Танзанію,

каб атрымаць мазамбікскую візу, а падчас таго, як пераплываў з мясцовымі жыхарамі раку Равума на драўляным канозе, каля нас з маленькага астраўка ў ваду скокнуў велізарны кракадзіл. У Кеніі бачыў сланоў (пераходзілі перада мной дарогу), у Намібіі — жырафу, барадавачніка. У Канадзе і на Алясцы шмат мядзведзяў, ласёў, на поўдні Паўднёвай Афрыкі — пінгвінаў (яны выходзілі аж да асфальтавай дарогі каля акіяна), а ў Аўстраліі на полі каля нашага дома часам раніцай «тусаваліся» кенгуру.

«Даводзілася спаць у пякарні, музеі, рэстаране...»

І ўсё ж Аляксей сцвярджае, што падарожнічаць сярод людзей, хоць і з сустрэчамі дзікіх жывёл, бяспечна, але ўспамінае некаторыя трывожныя моманты.

— Бяспека залежыць ад нашых паводзінаў, таму, перш за ўсё, ты сам павінен добразычліва ставіцца да людзей. Вядома, за гэтыя гады здараліся розныя моманты. У Македоніі, напрыклад, кіроўца

— Быў там на фінале ў канцы 90-х, а затым на футбольным матчы Англія—Беларусь у 2009 годзе. Яшчэ вельмі спадабаўся стадыён у Лілі, дзе гулялі нашы гандбалісты сёлета. На матчы Швецыя—Беларусь было 16 тысяч гледачоў, рэкорд для нашай зборнай. На чвэрцьфінале (Францыя—Швецыя) стадыён быў практычна поўны — каля 26 тысяч гледачоў. Гэта было неверагодна, як яны спявалі Марсельезу, як падтрымлівалі сваю зборную.

Алімпійскія гульні ў Лондане таксама ўразілі: шмат людзей, турыстаў. На гандбольным матчы побач сядзелі людзі, якія не ведалі, хто такі Нікола Карабаціч, Цьеры Амейе, напэўна, першы раз былі на гандболе. Таму і атмасфера ўжо іншая. Часткова з гэтым я сутыкаўся і на чэмпіянаце свету па футболе ў Бразіліі. Матчы наведвалі багацеі, людзі бізнесу або артысты, звычайныя балельшчыкі не маглі сабе гэтага дазволіць. Пасля чэмпіяната я яшчэ застаўся ў краіне і паехаў на матч «Фламенга», там ужо ўбачыў звычайных бразільцаў, якія хвацьць з песнямі, сцягамі, крыкамі. Гэта зусім іншае.

Аўтастоп — ён і ў Афрыцы аўтастоп.

наўмысна звёз мой заплечнік. А заплечнік для вандроўніка — гэта хата, там і спальнік, і палатка, і сродкі гігіены.

Або гісторыя ў Мазамбіку. Ноччу чалавек у цывільным запатрабаваў мае дакументы, я паказваць іх адмовіўся, потым аказалася, што гэта бос паліцыі. Мяне забралі ва ўчастак, там я правёў ноч, але гэта было нават забаўна — паглядзець як уладкаваныя камеры ў паліцыі Мазамбіка. На пішучай машыны там запісвалі мае паказанні. XXI стагоддзе... Было цікава.

Нетыповыя месцы выбірае сабе хлопец і для начлегу.

— На Камчатцы папрасіўся ў пякарню, хоць меў на той момант запрашэнне ў госці на начоўку ад людзей з трох розных дамоў. У чалавека, які працаваў там, быў тэлевізар, якраз у гэты час транслявалі Алімпіяду ў Бразіліі, вельмі хацелася паглядзець. У выніку, акрамя спаборніцтваў, яшчэ і хлеба напеклі. А наогул даводзілася спаць і ў музеі, рэстаране, аптэцы, ну і на вілах мільянераў, дарэчы, таксама.

«Ім не хапае грошай на ежу, яны збіраюць іх на футбол»

Спартыўным аб'ектам, які больш за ўсё ўразіў Аляксея, ён называе Стары і Новы Уэмблі.

Свае планы Аляксей складае прыкладна на 3—5 гадоў наперад. Заўзятара з Беларусі, які часцяком з'яўляецца адзіным прадстаўніком нашай краіны на топ-спаборніцтвах, ужо ведаюць многія замежныя аматары спорту.

— Мы адрозніваемся ад іншых. Беларусы досыць спакойныя, напэўна, з-за свайго мінулага. Бо ў Савецкім Саюзе актыўна падтрымліваць сваю каманду лічылася зыходняй манерай. Вы бачылі, як хварэлі французы за сваіх гандбалістаў на чэмпіянаце? Так умеюць толькі яны і палякі!

Вельмі эмацыянальныя балельшчыкі ў Марока, быў на футбольным матчы ў Касабланцы. Прышоў за 4 гадзіны да пачатку, на стадыёне было ўжо каля 25 тысяч гледачоў, на самой гульні — 55 тысяч (поўны стадыён!). Горад жыве футболам, многія балельшчыкі з бедных сем'яў, ім не заўсёды хапае грошай на ежу, але яны ходзяць па горадзе і збіраюць іх на футбол. Гэта традыцыя, шоу, людзі праводзяць на стадыёне па паўдню. На вачах змяняецца культура паводзін на стадыёнах у Еўропе. Тры чвэрці балельшчыкаў сёння паводзяць сябе, як у тэатры, футбол становіцца больш бізнесам, чым культурай, гэта ўжо не тое, што было 10—15 гадоў таму.

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ.
lobazhevich@vziasda.by

У афрыканскай саванне ў час засушлівага сезона, калі не хапае травы, козы пасуцца на... дрэвах.